

les!

■ **TEGNESERIEGALLERI ÅPNET:** Tegneseriemuseet i Norge åpnet eget galleri 3. juli. Utstillingen er den eneste faste, der alle landets tegneserietegnere har sin plass, og der nye strekkunstnere vil få plass fortløpende, meldes det. Tegneseriemuseet, som ligger på Brandbu, vil i sommer holde åpent alle dager fra klokken 13 til 17. Blant de norske serie-skaperne som kommer på plass i det nye

galleriet er blant andre Karine Haaland, Thore Hansen, Flu Hartberg, Thorbjørn Lien (Kollektivet), Arild Midthun, Lise Myhre (Nemi), Tor Erling Naas (Tor Ærlig), Bjørn Ousland, Ragnar Pedersen (Joker), Inga-Lill Røsberg (Inka-Lill), Solveig Muren Sanden (Smørbukk, Tuss og Troll), John Arne Sæterøy (Jason), Frode Øverli (Pondus).

((c)NTB)

Sterk bok - svakere t

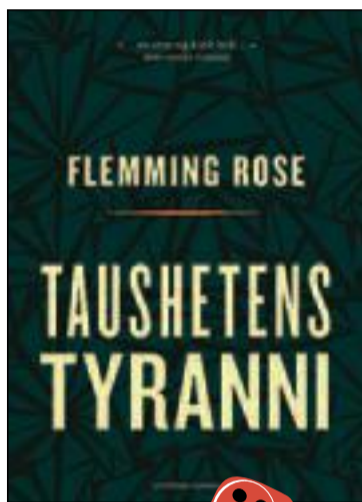
Jeg hadde store forventninger til boken «Taushetens Tyranni» av Jyllands-Postens (JP) redaktør Flemming Rose, nå i norsk oversettelse.

Mest av alt var jeg spent på å forstå hans egne begrunnelser for å trykke de omstridte karikaturene høsten 2005. Jeg ble ikke skuffet. Boken handler om noe så innlysende som verdien av uenighet. Om farene ved sensur. Rose har skrevet en meget god bok som utfordrer og nyanserer på samme tid. Det er ikke verst. Boken er plassert i en sekulær og rasjonalistisk ånd, på godt og vondt. Den handler også om Roses verdigrunnlag, om hans spesielle bakgrunn som barn av ubemidlede foreldre, boende i fosterhjem. Det er derfor en dypt personlig bok.

Boken bringer lite nytt til torgs når det gjelder de prinsipielle vurderingene knyttet til publiseringen av tegningene. Her firer Rose ikke en tomme, tegningene måtte trykkes. Men boken vider til de grader ut begrunnelsene for trykkingen, og Rose vier tre kapitler til karikaturstriden. Her får vi den detaljerte historien før, under og etter; e-poster som ble sendt, attentat som ble avverget, notat som ble skrevet, estetiske betraktninger rundt bildeoppfatning og kunstteori, prinsipiell tenkning rundt ytringsfrihet og hans egen rolle som redaktør. Dette er grundig, interessant og viktig dokumentasjon om JPs redaksjonelle valg: De ønsket å sette ut den utbredte selvsensuren blant journalister, kunstnere og andre institusjoner når det kom til det mange mente var en feig redsel for å såre muslimenes følelser.

I dette prosjektet blir satiren et svært viktig fenomen for redaktøren, fordi den inneholder sterk kritikk og er nådeløs, men samtidig ikke dreper noen. Satiren blir Roses våpen for å forsvare det som for han er det aller helligste: Ytringsfriheten. Rose argumenterer svært godt for trykkingen av tegningene; jeg ble nesten overbevist. Men jeg har tre innvendinger til boken. For det første: Roses prosjekt er et sterkt og rasjonalistisk prosjekt. Hans krav til å møte ord med ord fordrer en stor tro på egen evne til å tenke og formulere seg. Er det ikke en svakhet at en som synes det er umulig å bli krenket av en tegning skal definere hvordan krenkelsene skulle takles? Boken er egentlig et redaktørmanifest, og i et slikt rasjonalistisk program er det ikke rom for følelser av noe slag. Rose ser ikke hvor sterk og erke-vestlig han selv er, og er ikke veldig reflektert om premisser for egen tenkning. Det er svakt.

For det andre mener jeg at hans syn på religiøs tro som «følelser» er overforenklet. I en slik retorikk blir tro noe sentimentalt; det handler jo bare om respekt for

BOOK

Taushetens Tyranni

FORLAG: Cappelen Damm
SJANGER: Dokumentar/Essay
SIDER: 501
FORFATTER: Flemming Rose

andre mennesker, mer enn respekt for «religiøse følelser». Og til sist er ytringsfriheten, som noe en har rett på, noe overdimensjonert i boken. I omtalen av denne friheten er Rose nærmest profetisk. Men ytringsfriheten er en frihet, ikke bare en rett. Og en frihet kan man velge å ikke bruke, fordi noe annet, for en stund, veier tyngre. Friheten til å gi avkall på muligheten til å såre bør også være en viktig ingrediens i et sivilisert samfunn. Jeg savner dette perspektivet hos Rose, nyanseringen av at retten ikke nødvendigvis og i alle tilfelle må gå foran nåde. For å sitere en profetkollega: Alt er lov, men ikke alt gagnar.

En på-siden-sitter, som for eksempel en bokanmelder i TA, kan være i tvil om trykkingen. En redaktør har ikke råd til å tvile. Her er bare for eller mot trykking. I Norge ble Selbekk sørgelig alene. For Rose var det å gi avkall på retten til å publisere Muhammed-tegningene det samme som å indirekte anerkjenne at autoritære regimer og totalitære bevegelser hadde rett til å innskrenke ytringsfriheten, hvis den krenket religiøse følelser. Det tror jeg han har fullstendig rett i. At publiseringen av tegningene også fremskyndet diskusjonene om det viktigste kulturmetet på flere hundreår (islam vs. Vesten), diskusjonene om religion og sekularisering, ytringsfrihet og religiøs fanatisme, er det ingen tvil om. I et slikt perspektiv er «Taushetens Tyranni» et dokument for framtiden.

■ ■ OLE HARALD DAHL
ohdahl@start.no

TRUET: Den danske avistegneren Kurt Westergaard i den danske avisen Jyllands-Posten ble drapstruet etter at redaktør Flemming Rose legger fram sin begrunnelse for å trykke tegningene.